

Elvont jelentésű főnevek négy szláv nyelvű evangéliumban

Simon Zita – Szurma Henrietta

Dolgozatunkban az elvont jelentésű képzett főnevek sokféleségét és gyakoriságát tanulmányoztuk egy-egy ószláv, orosz, szerb és szlovák nyelvű szövegben. Vizsgálандó szöveggént a Lukács-evangéliumot választottuk. Az ószláv nyelvű evangélium a *Codex Marianus*-ból való (*Quattuor evangeliorum palaeoslovenicae codex Marianus glagoliticus*. Pétervár – Berlin, 1883, V. Jagić kiadása). A szöveg stilisztikai feldolgozásához a helsinki egyetem szláv tanszékének honlapján található elektronikus szöveget használtuk fel. Az orosz (*Библия Ветхого и нового завета*. Издание Всесоюзного совета евангельских христиан-баптистов. Москва, 1968), a szerb (*Нови завет Господа нашега Исуса Христа*. Превео: Вук Стефановић Караџић. М. С. С. "Bethel". 2534 Orvin, Suisse) és a szlovák nyelvű anyag (*Svätá Biblia – z pôv. jaz. prel. Jozef Roháček*. [mp. United Bible Societies] Banská Bystrica, Slov. bibl. spoloč. 1998) modernebb nyelvállapotot tükröz.

Mind a négy szövegből kikerestük az elvont jelentésű képzett főneveket, és rendszereztük őket képzők szerint. A fogalmat jelölő főneveken kívül elvontnak tekintettük a gyűjtőneveket, valamint azokat a főneveket, amelyek az adott szövegösszefüggésben elvont jelentésükben szerepelnek.

A szakirodalomban nincs egységes álláspont a főnévképzők meghatározását illetően. Dolgozatunkban azt a nézetet vettük alapul, amely szerint nem tekinthetők valódi főnévképzőknek az ún. töképző szuffixumok vagy témák, mivel ezek a szláv nyelvek történetében fokozatosan a végződés részévé váltak, ezeket tehát nem vettük figyelembe.

Minthogy a szuffixumok közvetlenül a formaképző végződés előtt állnak, és együttesen alkotják a szóképző formánst, a témával foglalkozó nyelvészek többsége a képzőt a végződéssel együtt adja meg (Балалыкина–Николаев 1985: 115). Dolgozatunkban mi is ezt az elvet követjük.

Dolgozatunk célja, hogy feltárjuk: 1) milyen absztrakt főnévképzők fordulnak elő a szövegekben, 2) milyen eltérések figyelhetők meg a szerb, az orosz és a szlovák nyelvben az ószláv formákhoz képest, 3) milyen nyelvtörténeti következtetések vonhatók le a megvizsgált anyag alapján.

Az -оба, -еба, -ѡба képzők

Az indoeurópai *-bh- > *-b- képzőből keletkeztek az ószláv -b- elemű szuffixumok, az *-oba, *-eb-a, valamint az *-bb-a, amelyek elvont jelentésű főneveket képeztek, részben másodlagos konkretizációval (ld. ószláv *ѡтроба*: 'belsőség, méh'). Az *-oba képzőben az -o- a régi -o- töre, a jóval gyakoribb és régibb *-bb-a pedig az -i- töre vezethető vissza (Birnbäum–Schäeken 1997: 36).

Az -оба, -еба képzők negatív jelentésárnyalatú, valamiféle elégtelenséget, hiányt jelölő melléknevekből képeztek elvont főneveket. Korán elveszítették produktivitásukat. Az óbolgár nyelvemlékekben főként két lexéma fordul elő ezzel a képzővel, a *ѡлоба* és az *ѡтроба*. Jóval gyakoribb volt az -ѡба szuffixum, amely főnévi tőhöz járulva cselekvést jelölő elvont főneveket hoz létre. Később igetőhöz is kapcsolódha-

tott az **-ѡБА**, pl. ósl. **МОЉБА**, **ЛЕЧѢБА** stb. (Граматика 1993: 177). Az általunk vizsgált szövegekben az alábbiak fordulnak elő:

ósláv: **ЗЪЛОБА** (11/39), **СЛОУЖѢБА** (1/23): **2**;
 orosz: *дружба* (11/8), *служба* (1/23): **2**;
 szerb: *гозба* (14/13), *злоба* (11/39), *свадба* (12/36), *служба* (1/23), *уредба* (1/6): **5**;
 szlovák: *bohoslužba* (1/23), *hanba* (14/9), *hudba* (15/25), *modlitba* (6/12), *prosba* (1/13), *služba* (1/8), *svadba* (12/36), *staroba* (1/36), *zloba* (11/39), *žaloba* (6/7): **10**.

A vizsgált szövegekben előforduló ósláv **ѡТРОБА**-t és a szerb *ympoba*-t azért nem vettük figyelembe, mert ezekben az esetekben a jelentés konkretizációja ment végbe.

A -d- elemű képzők

A **-до** képző csak nyomokban maradt fenn – már az ósláv nyelvben is – bizonyos ősrégi, igei tövekből származó lexémákban, pl. **СТАДО**, **ЧУДО**, **ЧАДО** (Birnbau–Schaeken 1997: 37). A 'nyáj' és a 'csoda' jelentésű szavak megfelelői és előfordulási számai a következők:

ósláv: **СТАДО** (8/33): **1**;
 orosz: *стадо* (8/32), *чудо* (23/8): **2**;
 szerb: *стадо* (2/8), *чудо* (23/8): **2**;
 szlovák: *stádo* (2/8): **1**.

A szerbben 'nyáj' jelentésben szerepel a *krd* is (8/32, 33). A Codex Marianus-ban a 23/8 részben a **ЧУДО** helyett **ЗНАМЕНІЕ**, a szlovák szövegben pedig *div* található.

Igen ritka szuffixum a **-ѡДА/-ѢДА**. A 'szolganép' jelentésű **ЧЕЛѢДА**-nak megfelelő formák megtalálhatók a Codex Marianus-ban (**ЧЕЛѢДА** alakban), a szerbben (*челяд*), a szlovákban (*čěl'ad'*).

Jóval gyakoribbak a **-ДА/-ЗДА**, **-ОДА/-ѢДА** képzők.

ósláv: **ВРАЖДА** (23/12), **ЗВѢЗДА** (21/25), **ПРАВДА** (12/57), **НЕПРАВДА** (13/27): **4**;
 orosz: *вражда* (22/12), *звезда* (21/25), *правда* (1/75), *неправда* (13/27): **4**;
 szerb: *звезда* (21/25), *правда* (1/75), *неправда* (13/27): **3**;
 szlovák: *hviezda* (21/25), *pravda* (4/25), *sloboda* (4/18), *vražda* (23/19), *zrada* (22/45): **5**.

A -тѢА képző

A **-тѢА** képző az ieu. **-teu* képzőből származik. Az igtőhöz kapcsolódva olyan absztrakt nőnemű főneveket képez, amelyek cselekvést, a cselekvés eredményét, ill. annak eszközét, ritkábban állapotot fejeznek ki (Граматика 1993: 178). A

-**ТКА** egyik nyelvben sem produktív. Az általunk vizsgált négy szövegben is csekély számban szerepelnek olyan főnevek, amelyek ezzel a szuffixummal vannak ellátva:

ószláv: **ЖѢТКА** (10/2), **ЖРѢТКА** (2/24), **КЛѢТКА** (1/73), **ЛОЖЕТКА** (5/3), **МОЛИТКА** (1/10): **5**;

orosz: *жамта* (10/2), *жертва* (2/24), *клятва* (1/73), *молитва* (1/13): **4**;

szerb: *жетва* (10/2), *жртва* (13/1), *клетва* (1/73), *молитва* (1/13): **4**;

szlovák: *žatva* (10/2): **1**.

Érdekes, hogy az ószláv **МОЛИТКА** a 14/32 és a 19/14 részben 'követség' jelentésben szerepel. Az orosz szövegben *посольство*, a szerbben *посланик*, a szlovákban *posolstvo* áll a helyén.

Az 5/2 részben olvasható a **РЪЖЕНТЕЪ** szó, amely halászt jelent. Ez újképzés a **-ТКА** képző hímzemű változata (Селищев 1952: 73).

A szlovák szövegben fordul elő a legkevesebb *-tva* képzős főnév. Míg a szerbben, az ószlávban és az oroszban az imádságot a *molitva* forma jelöli, addig a szlovákban a jóval gyakoribb *-ba* képzővel ellátott *modlitba* használatos. Az ószláv **КЛѢТКА** helyén *prísaha* szerepel a szlovák szövegben.

Az **-i-** tövű főnevek képzői

Sok **-i-** tövű nőnemű főnév keletkezett igei tövből a **-НЬ**, **-СНЬ**, **-ЗНЬ** illetve a **-ТЬ** és a **-СТЬ** szuffixumok révén. Mindegyik igen produktívnak tekinthető.

A **-НЬ**, **-СНЬ**, **-ЗНЬ** képzővel ellátott főnevek az adott ige által jelölt cselekvés eredményét nevezik meg (Грамматика 1993: 179). Mint Kiparsky írja, a **-СНЬ**, **-ЗНЬ** képzőknek nincs genetikus kapcsolata egymással (Kiparsky 1975: 207). A négy Lukács-evangéliumban közülük a következők fordultak elő:

ószláv: **БОЛѢЗНЬ** (8/2), **БРАНЬ** (14/31), **ДАНЬ** (20/22), **НЕПРИѢЗНЬ** (11/4), **СѢНЬ** (1/79): **5**;

orosz: *болезнь* (4/40), *жизнь* (1/75), *песня* (7/32), *тень* (1/79): **4**;

szerb: *љубазь* (3/22), *предаь* (5/18), *сјен* (1/79): **3**;

szlovák: *bázeň* (1/12), *kázeň* (11/32), *povodeň* (6/48), *tieseň* (21/23): **4**.

A **-ТЬ** képző az ieu. **ti-s* szuffixumra vezethető vissza (Грамматика 1993: 188). A **-СТЬ** végződés a tő **-t-** véghangzója és az azt követő **-t-** képző kapcsolatából származó gemináció kiküszöbölődésének az eredménye. Nagyon gyakoriak köztük a prefixumokkal ellátott régi összetételek. Az általunk vizsgált szövegekben az alábbi **-ТЬ** képzős főnevek találhatók:

ószláv: **БЛАГОДАТЬ** (1/30), **ВЛАСТЬ** (4/6), **ВѢСТЬ** (4/14), **КОРИСТЬ** (11/22), **ЛЕСТЬ** (20/23), **МЕСТЬ** (18/7), **НАПАСТЬ** (22/28), **ОБЛАСТЬ** (8/37), **ПАМЯТЬ** (22/19), **ПОВѢСТЬ** (1/1), **СЛАСТЬ** (8/14), **СЪМРѢТЬ** (2/26), **ЧАСТЬ** (10/42): **13**;

orosz: *благодать* (1/30), *власть* (4/6), *напасть* (22/28), *область* (3/1), *подать* (20/22), *смерть* (2/26), *участь* (12/46), *часть* (10/42), *честь* (14/10): **9**;

szerb: *благодат* (2/40), *болест* (5/15), *власт* (4/6), *заповијест* (1/6), *корист* (9/25), *напаст* (11/4), *област* (22/53), *сласт* (7/25), *смрт* (2/26), *част* (14/10): **10**;

szlovák: *bolest'* (2/48), *korist'* (11/22), *obet'* (2/24), *povest'* (4/37), *púšť* (3/2), *smrt'* (1/79), *zvest'* (7/17), *nenávisť* (14/25): **8**.

Az ószláv *-an* képző és mai szláv megfelelői

Az **-ēi > *-ai* képző segítségével is jöhettek létre elvont jelentésű főnevek. Az alábbiakban ezeket láthatjuk:

ószláv: *обычан* (1/9), *прнключан* (10/31): **2**;

orosz: *обычай* (2/42), *случай* (10/31), *урожай* (12/16): **3**;

szerb: *догађај* (1/1), *нараштај* (1/48), *обичај* (1/9): **3**;

szlovák: *obyczaj* (1/9): **1**.

Az ószlávban nagyon gyakori volt az *-нѣ* (grafikailag *-нѣ* is lehetett) képzős főnevek használata. Az *-ije* képzős főnevek között számos gyűjtőfőnevet is találhatunk, mint például az orosz *оружие* vagy a szlovák *trnie*.

A következő *-ije* végű főnevek fordulnak elő a három szövegben:

ószláv: *безумнѣ* (6/11), *величнѣ* (1/49), *веселнѣ* (1/14), *вѣскришнѣ* (8/44), *господнѣ* (19/33), *желнѣ* (11/42), *каменнѣ* (3/8), *кореннѣ* (3/9), *люднѣ* (1/10), *наводнѣ* (6/48), *оружнѣ* (2/35), *острнѣ* (21/24), *поморнѣ* (6/17), *распѣтнѣ* (10/10): **14**;

orosz: *величие* (1/49), *веселие* (1/14), *взятие* (9/51), *зачатие* (2/21), *изовирие* (12/15), *лицемерие* (11/1), *милосердие* (1/78), *оружие* (2/35), *острие* (21/24), *подножие* (20/43), *присловие* (4/23), *событие* (1/1), *усилие* (16/16): **13**;

szerb: *безумље* (6/11), *веселје* (1/14), *зачеље* (11/43), *наручје* (6/38), *оружје* (11/22), *поврђе* (11/42), *подручје* (23/7), *приморје* (6/17), *раскришје* (14/21): **9**;

szlovák: *hložie* (6/44), *náradie* (17/31), *náveštie* (1/22), *okolie* (3/3), *ovocie* (3/8), *pohlavie* (2/23), *potomie* (6/17), *stromovie* (21/29), *úbočie* (8/33), *údolie* (3/5), *vlnobitie* (21/25): **11**.

Ezek közül gyűjtőnév az ószláv *каменнѣ* 'kövek', a *кореннѣ* 'gyökérzet', a *люднѣ* 'emberek' és az *оружнѣ* 'fegyverek', az orosz *оружие* (singularia tantum), a szerb *оружје* és *поврђе*, valamint a *vlnobitie* 'hullámverés' kivételével az összes fenti szlovák főnév.

Mint láthatjuk, az *-ije* szuffixum bővíthetett *-t*-vel (pl. ószl. *распѣтнѣ*, orosz *взятие*, *зачатие*, szlovák *vlnobitie*) vagy *-n*-nel, mert itt sok esetben a szenvedő múlt idejű melléknévi igenevekből képzett főnevekről van szó (Birnbäum–Schaecken 1997: 39).

Mivel az *-n*- múlt idejű passzív participium-képzővel ellátott *-ije* végű főnevek messzemenően a legproduktívabbak a vizsgált szövegekben, külön soroljuk fel őket:

ószláv: благоволение (2/14), блистание (11/36), вечерение (22/20), видение (1/22), влечение (8/24), въздаяние (14/12), възмоштение (21/25), въскрешение (14/14), въстание (2/34), въсхождение (9/51), достоинство (20/14), дѣланіе (12/58), желаніе (22/15), житомѣреніе (12/42), запущеніе (21/20), знаменіе (2/12), знаніе (2/44), izbavlenie (1/68), имѣніе (8/43), искоушеніе (4/13), исцѣленіе (9/11), крѣштеніе (7/29), лишеніе (21/4), лобѣзание (7/45), мыштеніе (21/22), написаніе (2/2), нестроение (21/9), нечаіаніе (21/25), низъхождение (19/37), обѣтованіе (24/49), одѣніе (9/29), оправданіе (10/62), основаніе (14/29), осужденіе (20/47), отъкрѣвленіе (2/32), отъпущеніе (1/77), очиштеніе (2/22), паденіе (2/34), писаніе (4/21), повелѣніе (2/1), показаніе (3/8), помышленіе (2/35), поношеніе (1/25), посѣштеніе (19/44), приставленіе (5/36), прозрѣніе (4/19), проказеніе (5/12), прошеніе (23/24), предложеніе (6/4), прѣдѣсѣданіе (14/7), прѣждезвѣчаніе (20/46), прѣломленіе (24/35), пѣніе (15/25), раздроченіе (6/49), раздѣленіе (12/51), разоуменіе (11/52), рожденіе (1/58), сомнѣніе (17/20), спасеніе (1/69), страхование (21/11), строеніе (16/3), съложеніе (11/50), смѣреніе (1/48), свѣршеніе (1/45), свѣденіе (9/5), сѣчаніе (6/1), точеніе (8/43), трѣніе (6/44), трѣпеніе (8/15), тѣштаніе (1/39), оубѣненіе (12/5), оученіе (4/32), оутвержденіе (1/4), хѣштеніе (11/39), цѣлованіе (1/29), чаіаніе (21/26), чрежденіе (5/29), чакленіе (1/81): 78;

ogosz: благоволение (2/14), благовоение (33/56), бореице (22/44), вдохновение (2/27), вержение (22/41), видение (1/20), возвращение (12/36), воздаяние (14/12), возмущение (22/19), волнение (8/24), воскресение (14/14), воспоминание (22/19), восстание (2/34), даяние (11/13), жалование (3/14), заблуждение (21/8), запустение (21/20), захождение (4/40), землетрясение (21/11), знамение (11/16), зрение (7/21), избавление (1/68), изображение (20/24), именование (8/43), искушение (4/13), исследование (1/3), исцеление (5/17), каждение (20/24), крещение (3/3), кровотоечение (8/43), ликование (15/25), любостыжасание (12/15), мгновение (4/5), мнение (7/17), мучение (16/28), наводнение (6/48), наказание (12/48), наслаждение (8/14), недоумение (21/25), обвинение (6/7), обетование (24/49), обыкновение (4/16), обядение (21/34), ожидание (3/15), освобождение (4/18), основание (1/4), осуждение (20/47), отмищение (21/22), очищение (2/22), падение (2/34), пеніе (15/25), писаніе (4/21), плаваніе (8/23), повеленіе (2/1), повествованіе (1/1), повиновение (2/51), подчиненіе (7/8), покаяніе (3/3), помышленіе (1/51), пониженіе (1/25), порожденіе (3/7), посещение (19/44), правленіе (2/2), предвозлежаніе (20/46), предложеніе (6/4), предназначеніе (22/22), предсѣданіе (11/43), преломленіе (24/35), пререканіе (2/34), приказаніе (17/9), прозрѣніе (2/32), пропитаніе (21/4), просвѣщеніе (2/32), прощеніе (1/77), разделеніе (12/51), разрушеніе (6/49), разуменіе (10/27), рожденіе (1/14), селеніе (8/34), сіяніе (11/36), служеніе (3/23), смиреніе (1/48), смятеніе (21/9), собраніе (11/43), совершеніе (14/28), созданіе (11/50), спасеніе (1/69), страданіе (22/15), теченіе (8/44), терніе (8/7), терпение (8/15), убиение (12/5), угощеніе (5/29), уныніе

(21/25), управление (16/2), уразуменіе (24/45), утешеніе (2/25), ученіе (1/4), хищеніе (11/39), хуленіе (22/65), целованіе (7/45), явленіе (1/80): **102;**

szerb: борење (22/44), васкрсеније (13/14), вјеровање (24/25), владање (2/2), достојање (12/13), ждерење (21/34), знање (11/52), избављење (21/28), имање (8/43), искање (11/18), исцељивање (9/11), кађење (1/10), копање (13/21), критење (3/3), кушање (4/13), мучење (16/28), ношење (11/46), обећање (24/49), опроштење (1/77), очишћење (5/14), питање (11/53), пјевање (15/25), подвикивање (15/25), покајање (3/3), понижење (1/48), постање (11/50), поучење (11/32), препирање (22/24), рођење (1/14), спасење (1/68), сужње (23/17), течење (8/43), трње (6/47), трпљење (8/15), управљање (15/3), чекање (21/26), честитање (1/41): **37;**
szlovák: dohodenie (22/41), imanie (12/33), jedenie (24/41), kadenie (1/10), lámanie (24/35), liečenie (9/11), narodenie (1/14), navštevienie (19/44), očakávanie (21/26), očistenie (5/14), očisťovanie (2/22), odpustenie (1/77), odsúdenie (20/47), panovanie (3/1), plesanie (1/14), pohanenie (1/25), pohoršenie (17/1), pokánie (3/3), pokolenie (1/48), pokúšanie (4/13), pokušenie (8/13), poníženie (1/48), potešenie (2/25), povstanie (2/34), pozdravovanie (11/43), pozorovanie (17/20), požehnanie (24/50), predloženie (6/4), prepustenie (4/18), prikázanie (1/6), pripravovanie (23/54), rozdelenie (12/51), rúhanie (5/21), sovrenie (21/25), spasenie (1/69), spustošenie (21/10), škrtanie (13/28), trápenie (7/21), trnie (6/47), učenie (4/31), ukázanie (1/80), ustanovenie (1/6), väzenie (23/25), videnie (1/22), vykúpenie (1/68), vzkriesenie (20/27), založenie (11/50), zal'úbenie (2/14), zasl'úbenie (24/49), zemetrasenie (21/11), zjavenie (2/32), znamenie (2/12): **52.**

Az -ѠСТѢНЕ képzőbokr az -ѠСТѢ- és az -НЕ képzőkből tevődött össze. Rend szerint főnévből vagy melléknévből képez elvont jelentésű főneveket. Egyedüli kivételnek a -ѠѠСТѢНЕ utótagú főnevek tekinthetők, amelyek a ѠѠСТѢ szenvedő múlt idejű particípiumra vezethetők vissza (pl. orosz *прошествие*, vö. Цейтлин 1977: 137). Mint Birnbaum és Schaeken írják, léteznek párhuzamos szópárok a -ѠСТѢО és a -ѠСТѢНЕ képzővel. Alapjelentésük azonos, csupán minimális stilisztikai különbség érzékelhető közöttük. Egyes kutatók véleménye szerint az -ѠСТѢНЕ az ószláv nyelvterület nyugati részén, Pannóniában és Morvaországban, a -ѠСТѢО pedig a keleti részen, Bulgáriában volt inkább jellemző (Birnbaum–Schaeken 1997: 48–49). A szerb és a szlovák nyelvű szövegben nem találtunk egyetlen főnevet sem ezzel a képzővel.

ószláv: БОГАТѢСТѢНЕ (8/14), ВЛАДѢЧѢСТѢНЕ (12/11), ЛНХОНМѢСТѢНЕ (12/15), ОТЬЧѢСТѢНЕ (2/4), ЦѢСАРѢСТѢНЕ (1/31): **5;**
orosz: бедствие (21/23), отшествие (7/24), приветствие (1/29), прошествие (2/21), царствие (4/43): **5.**

Az oroszban a -ствие képző használata emelkedett stílusra utal.

Az -ство képző

Az ószl. **-ство**, orosz, szerb **-ство**, szlovák **-stvo** képző mind a négy nyelvben meglehetősen produktív. Olyan semlegesnemű főneveket hoz létre, amelyek elvont fogalmakat, tulajdonságokat, minőséget fejeznek ki. Ez a képző járulhat főnévi tőhöz (pl. ószl. **цѣсарство**, vagy tagadó jelentéssel, pl. ószl. **безчакство**), melléknévihez, pl. szerb **богачство**; igei ill. igenévi tőhöz, pl. ószl. **рождаство**; vagy összetett tőhöz, pl. orosz **многолюдоство** (Грамматика 1993: 179). A szerbben a fonetikus írásmód miatt a **-ство** néhol a **-штво**-val váltakozik, de ez pusztán fonetikai jelenség.

ószláv: **безчакство** (11/8), **богачство** (18/24), **владѣчство** (3/1), **дѣвство** (2/36), **мъножство** (1/10), **пѣньство** (21/34), **рождаство** (1/14), **сѣвѣдѣтельство** (5/14), **оуѣнство** (23/19), **цѣсарство** (21/10): **10**;

orosz: **бешенство** (6/11), **богачство** (8/14), **девство** (2/36), **лукавство** (11/39), **многолюдоство** (5/19), **множество** (1/10), **наследство** (12/13), **начальство** (12/11), **отечество** (4/23), **пишество** (20/46), **посольство** (14/32), **пянство** (21/34), **родство** (1/61), **свидетельство** (5/14), **убийство** (23/19), **царство** (1/33): **16**;

szerb: **богачство** (8/14), **дјевојаштво** (2/36), **друштво** (2/44), **лакомство** (12/15), **лукавство** (20/23), **мноштво** (1/10), **пијанство** (21/34), **покуштво** (17/31), **ронство** (21/34), **свједочанство** (5/14), **свешенство** (1/9), **царство** (1/33): **12**;

szlovák: **bohatstvo** (8/14), **dedičstvo** (12/13), **král'ovstvo** (1/33), **lakomstvo** (12/15), **malomocenstvo** (5/12), **milosrdenstvo** (1/50), **množstvo** (1/10), **nebezpečnostvo** (8/23), **panstvo** (23/7), **panenstvo** (2/36), **podobnostvo** (4/23), **obžerstvo** (21/34), **opilstvo** (21/34), **pokrystvo** (12/1), **posolstvo** (14/32), **príbuzenstvo** (1/61), **svedoctvo** (3/14), **tajomstvo** (8/10), **veličenstvo** (9/43): **19**.

Az -n- elemű képzők

Az alábbi elvont jelentésű főnevek fordultak elő az **-нь**, **-на**, **-но** formánsokkal:

ószláv: **брашно** (3/11), **вина** (8/47), **зръно** (13/19), **лоуна** (21/25), **страна** (1/11), **сънъ** (9/32): **6**;

orosz: **вина** (23/4), **зерно** (13/19), **сон** (9/32), **соблазн** (17/1), **сторона** (1/11), **страна** (1/39): **6**;

szerb: **брашно** (13/21), **зрно** (13/19), **мана** (1/6), **саблазан** (17/1), **страна** (1/11): **5**;

szlovák: **cena** (16/10), **strana** (1/11), **vina** (23/4), **zrno** (13/19): **4**.

Az orosz teljeshangzós **сторона** forma és a **страна** valamikor egymás fonetikai variánsai voltak, később azonban jelentésszakadás figyelhető meg közöttük. A **страна** csak 'ország'-ot kezdett el jelenteni, a **сторона** pedig 'oldal'-t, 'irány'-t, 'rész'-t. Arról, hogy e két forma valaha egyetlen szó párhuzamosan élő változatai voltak, a Lukács-evangéliumban is megtalálható kifejezés is tanúskodik: „в далнюю сторону” (15/13), és „в далнюю страну” (19/12).

Az *-ina képző

Az ószl. *-ina képző származékaival melléknevekből és számnevekből képezhettek elvont főneveket, amelyek jelölhetnek minőséget vagy sajátosságot, illetve helyet, helyiséget nevezhetnek meg (Грамматика 1993: 181). Kiparskynál olvashatjuk, hogy ez a formáns balti-szláv eredetű. Felhívja a figyelmünket arra is, hogy az orosz nyelvben, de már az ószlávban is elkülönülnek formailag a konkrét és az absztrakt jelentésű -ina képzős főnevek: ha a főnév véghangsúlyos, akkor elvont jelentésű, ha pedig a képző -i- hangján van a hangsúly, akkor konkrét jelentésű főnévvel van dolgunk. A jelentés konkretizálódásakor a hangsúly is helyet változtat: 1800 körül még létezett egy véghangsúlyos *былина* forma, ami 'múlt'-at jelentett. Később ez a szó már konkrét jelentést vett fel, 'mondá'-t jelent. Amikor végbement a jelentés-konkretizáció, a hangsúly egy szótaggal előrébb került. A jelentés absztrahálódása esetén a hangsúly az utolsó szótagra kerül. A *седина* az óoroszban 'ősz haj'-at jelentett, ma, véghangsúlyos szóként, 'öregség'-et, 'öreg kor'-t jelent (Kiparsky 1975: 217).

Az alábbiakban az ószláv, az orosz, a szerb és a szlovák szövegben található -ina végű főnevek láthatók:

ószláv: *глаголина* (5/4), *година* (22/14), *десятина* (11/42), *истина* (1/3), *кончина* (21/9), *мамонина* (16/9), *скамина* (17/6), *танна* (8/10), *тишина* (8/24): **9**;

orosz: *вершина* (4/29), *война* (21/9), *глубина* (5/4), *десятина* (11/42), *истина* (4/25), *половина* (19/8), *пошлина* (5/27), *причина* (8/19), *середина* (5/19), *тайна* (8/10), *тишина* (8/24): **11**;

szerb: *величина* (1/49), *висина* (1/78), *врућина* (12/55), *година* (2/36), *дубина* (5/4), *љетина* (12/17), *околина* (3/3), *постојбина* (4/23), *родбина* (1/58), *тајна* (8/10), *тишина* (8/24), *хаљина* (3/11): **12**;

szlovák: *dievčina* (22/56), *hlbina* (5/4), *hodina* (1/10), *hostina* (5/28), *končina* (11/31), *krajina* (3/1), *otčina* (4/23), *plodina* (12/18), *prčina* (8/47), *pustina* (1/80), *siatina* (6/1), *skupina* (9/14), *trstina* (7/24), *zelina* (11/42): **14**.

Az ószláv -иѣна képzővel ellátott főnevek közül egy sem szerepel a Codex Marianus Lukács-evangéliumában, valamint a szerb és a szlovák szövegben sem. Az orosz szövegben két ilyen lexémát találtunk: *кривизна* (3/5), *крутизна* (8/33). Mint Kiparsky írja, az orosz nyelvben az 1700-as évektől válik produktívvá a lengyel, illetve a nyugati orosz nyelvjárások hatására. Míg korábban a vele képzett szavak konkrét jelentéssel rendelkeztek, lengyel hatásra elvont jelentésű szavak terjednek el ezzel a formánssal ellátva (Kiparsky 1975: 211–212).

Az ószláv -ѣнѣн képző és megfelelői

Az ószláv -ѣнѣн képző és szláv megfelelői képezhetnek egyrészt nőnemű személyeket jelölő főneveket egy hímnemű töből, másrészt elvont jelentésű főneveket melléknévből. Jelentéstani szempontból közel áll a szintén melléknévi tőhöz járuló -ость (*гръдѣсть, свѣтость*) és -ота (*пракота, поустота*) képzőkhöz. (Грамматика 1993: 182).

ószláv: *милѣстьнѣн* (11/41), *поустѣнѣн* (1/80): **2**;

orosz: *милостыня* (11/41), *пустыня* (1/80): **2**;

szerb: *милостиња* (11/41), *пустиња* (1/80): **2**.

A -k- képző

A legősbibb szavak esetében a -k- formáns közvetlenül a magánhangzós tövekhez kapcsolódott (Селищев: 1952: 60). Az alábbi ilyen főnevek fordultak elő szövegeinkben:

ósláv: *бракъ* (12/36), *зракъ* (3/22): **2**;
orosz: *брак* (12/36), *знак* (1/22), *признак* (21/7): **3**;
szerb: *знак* (2/12): **1**;
szlovák: *zrak* (4/18): **1**.

Az ósláv -ѣкъ képző és megfelelői

Az ősszl. -ѣкъ- > ósl. -ѣкъ-, orosz -ок, szerb -ак, szlovák -ok képző leggyakrabban igetövhöz, pontosabban a múlt idejű szenvedő melléknévi igenévhez járul (-t-, -n- + -ѣкъ), és egyebek között elvont jelentésű főnevek is képezhetők vele. Az óslávban a képzés alapjául szolgáló igei tö mindig prefixummal rendelkezett. Az ily módon keletkezett főnév a cselekvés folyamatát illetve eredményét jelöli (Грамматика 1993: 182). Ebbe a jelentéstani csoportba sorolható pl. az orosz *из-быт-ок*, *не-до-стат-ок*, vagy a szerb *дан-ак*, *до-бут-ак* stb.

Ez a szuffixum járulhat számnévi töhöz is, gondoljunk a hét napjainak elnevezésére a szerbben, vagy a tized jelölésére szolgáló lexémára: szerb: *десетак*, szlovák: *desiatok* stb.

ósláv: *нѣбытъѣкъ* (6/45): **1**;
orosz: *избыток* (6/45), *издержка* (14/28), *недостаток* (22/35), *порядок* (1/3): **4**;
szerb: *данак* (23/2), *десетак* (11/42), *добитак* (19/23), *излазак* (9/31), *конак* (9/12), *почетак* (1/3), *пошљедак* (21/9), *сувишак* (6/45): **8**;
szlovák: *desiatok* (11/42), *majetok* (8/3), *myšlienka* (2/35), *nedostatok* (21/4), *odpočinok* (11/21), *odsudok* (23/40), *poriadok* (1/1), *prostredok* (4/35), *prvopočiatok* (1/2), *skutok* (3/19), *spánok* (9/32), *sviatok* (2/41), *užitok* (8/8), *vonok* (11/39), *zármatok* (22/45): **15**.

Érdekes, hogy a 'vég' jelentésű ósl. *конѣца*, orosz *конец* és szlovák *koniec* helyett a szerbben *конак* van. Ez bizonyára a 'kezdet' jelentésű *почетак* analógiás hatásának köszönhető.

Az ősszláv *-osta képző származékai

Meillet véleménye szerint az ősszl. *-osta szuffixum úgy keletkezett, hogy az ieu. *-t- elem az *-os/-es- melléknévképzőkhöz kapcsolódott. Trubeckoj, Vaillant és mások úgy vélik, hogy egy indoeurópai felsőfok-maradvány, a *-st- átalakulásáról van szó, egy harmadik felfogás szerint pedig ez a szuffixum az *-ot-tb, *-et-tb összetételből származik, ahol az első elem azonos az -ota/-eta képzők -ot-/et- elemével, tehát itt mindkét esetben eredeti elvont főnevekről van szó (Birnbäum–Schaecken 1997: 50). Az *-osta/-jesta képzők melléknévi töhöz járulva

absztrakt nőnemű főneveket alkottak, amelyek a képzés alapjául szolgáló melléknév hordozta minőséget vagy tulajdonságot jelölik. Meglehetősen produktív képző. A négy szláv nyelvű szövegben ezek az *-ost'* képzős főnevek fordulnak elő:

ószláv: *крѣпость* (10/27), *милость* (1/50), *мръзость* (16/15), *мѣдрость* (1/17), *прѣмѣдрость* (2/40), *радость* (1/14), *старость* (1/36), *юность* (18/21), *ярось* (4/28): **9**;

orosz: *безопасность* (11/21), *благодарность* (6/32), *внешность* (11/39), *внутренность* (11/39), *возможность* (1/20), *крепость* (10/27), *мерзость* (16/15), *милость* (1/50), *мудрость* (11/31), *неотступность* (11/8), *окрестность* (7/17), *опасность* (8/33), *поспешность* (1/39), *премудрость* (2/40), *радость* (1/14), *святость* (1/75), *скудость* (21/4), *старость* (1/36), *юность* (18/21), *ярось* (4/28): **20**;

szerb: *жалост* (22/45), *милост* (1/30), *младост* (18/21), *мрзост* (16/15), *мудрост* (1/17), *премудрост* (2/40), *радост* (1/14), *светост* (1/75), *свѣтлост* (8/16), *старост* (1/36): **10**;

szlovák: *hojnost'* (12/15), *lútost'* (7/13), *milost'* (1/28), *mladost'* (18/21), *možnost'* (9/9), *múdrost'* (2/40), *neprávost'* (13/27), *nerozumnost'* (6/11), *nestudatost'* (11/8), *ohavnost'* (16/15), *radost'* (1/14), *rozumnost'* (1/17), *spravedlivost'* (1/75), *starost'* (8/14), *svätost'* (1/75), *tajnost'* (8/47), *temnost'* (22/53), *trpezlivost'* (8/15), *tvarnost'* (12/56), *večnost'* (1/55), *vel'kost'* (12/25), *vnútornost'* (1/78), *vrchnost'* (12/11), *výsost'* (1/78), *známost'* (1/77), *živnost'* (8/43): **26**.

Hasonló jelentéssel bír az *-ota* képző is, ami az általunk vizsgált ószláv szövegben egyszer sem fordult elő:

orosz: *темнота* (12/3): **1**;

szerb: *страхота* (21/11): **1**;

szlovák: *istota* (1/4), *samota* (9/18): **2**.

Az *-ežь* képző

Az *-ežь* képző a viszonylag gyakori ószláv **-egjos* formára vezethető vissza, ahol is a *-g-* képzőelemhez a *-jo-* téma járul (Birnbaum–Schaecken 1997:38). Főként igei tőhöz kapcsolódik. Ezek a deverbativumok mindig hímneműek voltak, mint ahogy a mai oroszban is azok, szemben a melléknévi eredetű orosz *молодежь*, *холостежь* szavakkal, amelyek nőneműek (Kiparsky 1975: 197). Az általunk vizsgált szövegek közül csupán a szerbben és a szlovákban fordult elő ezzel a formánssal ellátott főnév, mégpedig a 'rablás' jelentésű szlovák *lúpež* (11/39) és szerb *грабеж* (11/39). Érdekes, hogy a szerb szövegben is megtalálható *лупеж* (12/39) szó jelentése nem 'rablás', hanem 'tolvaj, gazember'. Mint Kiparsky írja, az orosz nyelv történetében produktív képző volt az *-еж*, még a XVIII. században is keletkeztek szavak ezzel a képzővel.

Az ószláv -гъ képző

Az ószláv -ръ képző nem produktív, csak néhány főnév rendelkezik vele. Ez a képző egyes ószláv szavakban heteroklitikus változata lehetett az -н- képzőnek, pl. **ддръ** – **дднъ** (Birnbaum–Schaeken 1997: 46). Elvont jelentésű főnevet ezzel a formánssal csak elvétve találtunk:

ószláv: **ддръ** (21/4), **мнръ** (2/14), **пнръ** (14/13): **3**;
orosz: *дар* (21/1), *мур* (2/14), *нур* (14/13): **2**;
szerb: *дар* (11/13), *мур* (2/14): **2**;
szlovák: *dar* (21/1): **1**.

Birnbaum és Schaeken egyéb -r- elemű képzőről is említést tesznek, így pl. a -ра, -тръ, -еръ, -еро szuffixumokról. Ezek egyáltalán nem voltak produktívak az ószlávban sem. A teljesség kedvéért azonban összeírtuk az ilyen formánsokkal ellátott főneveket is:

ószláv: **мъра** (6/38), **ѣтръ** (7/24), **сѣверъ** (13/29), **вечеръ** (24/29): **4**;
orosz: *мера* (12/42), *ветер* (8/23), *вечер* (9/12), *север* (13/29): **4**;
szerb: *cjeвер* (13/29), *вјетар* (7/24): **2**;
szlovák: *miera* (6/38), *sever* (13/29), *vietor* (7/24): **3**.

Az -съ képző

Az -съ képző nem volt produktív az ószlávban sem. Az alábbi -s- szuffixummal ellátott lexémák fordultak elő az általunk vizsgált szövegekben:

ószláv: **ѣсѣ** (4/41), **гласѣ** (3/4), **уѣасѣ** (4/36), **часѣ** (10/21): **4**;
orosz: *бес* (4/41), *глас* (3/4), *голос* (1/44), *уѣас* (4/36), *час* (10/21): **5**;
szerb: *глас* (3/4), *час* (10/21): **2**;
szlovák: *čas* (1/20), *hlas* (1/42), *úžas* (24/22): **3**.

A -ch- elemű képzők

A -хъ képzővel ellátott főnevek az eredeti *-so képzős Nomina actionisra mennek vissza (Birnbaum–Schaeken 1997: 47).

ószláv: **гръхъ** (1/77), **доухъ** (1/15), **сѣрахъ** (1/12), **оутѣха** (6/24): **4**;
orosz: *гpex* (1/77), *дых* (1/15), *слух* (1/44), *спax* (1/12): **4**;
szerb: *гpujex* (1/77), *дых* (1/15), *спax* (1/74), *ymjexa* (2/25): **4**;
szlovák: *duch* (1/15), *hriech* (1/77), *strach* (1/74): **3**.

A -t- elemű képzők

A -t- elemű képzőkkel keletkezett szavak közül az alábbiak találhatók meg a vizsgált Lukács-evangéliumokban:

ószláv: *жнто* (12/18), *жнѣтъ* (1/75), *лѣто* (2/41), *мѣсто* (4/42): 4;
 orosz: *возраст* (2/52), *лето* (4/19), *место* (2/7), *рост* (12/25): 4;
 szerb: *живот* (10/25), *љето* (21/30), *мјесто* (4/42), *раса* (12/25): 4;
 szlovák: *leto* (21/30), *letorast* (13/19), *mesto* (1/26), *miesto* (2/7), *plesot* (1/44), *vzrast* (2/52), *život* (1/15): 7.

Az -l- elemű képzők

Az -l- az alább következő -m- formánssal együtt igen régi, de messze nem produktív képzők, a mára fennmaradt szláv nyelvekben holtnak minősülnek:

ószláv: *число* (22/3), *печалъ* (21/34): 2;
 orosz: *мысль* (1/17), *начало* (1/2), *предел* (11/31), *число* (22/3): 4;
 szerb: *јело* (9/12), *видјело* (2/32), *мисао* (1/51), *помисао* (5/22), *накао* (10/15): 5;
 szlovák: *myseľ* (1/51), *peklo* (10/15): 2.

Az -m- elemű képzők

ószláv: *разумъ* (2/47), *храмъ* (8/27): 2;
 orosz: *разум* (2/47), *ум* (8/35), *храм* (1/9): 3;
 szerb: *писмо* (4/4), *разум* (1/77): 2;
 szlovák: *chrám* (1/9), *písmo* (4/21), *rozum* (8/35), *um* (24/45): 4.

Összesítés

ószláv	ószláv	orosz	szerb	szlovák
*-oba / *-eba	2	2	5	10
*-do	1	2	2	1
*-da / *-zda	4	4	3	5
*-tva	5	4	4	1
*-n', *-sn', *-zn'	5	4	3	4
*-t', -st'	13	9	10	8
*-ai	2	3	3	1
*-ije	14	13	9	11
*-nije	78	102	37	52
*-stviје	5	5	–	–
*-stvo	10	16	12	19
*-n-	6	6	5	4
*-ina	9	11	12	14
*-izna	–	2	–	–
*-yn'i	2	2	2	–
*-k-	2	3	1	1
*-ѣкъ, *-ѣка	1	4	8	15
*-ost'	9	20	10	26
*-ota	–	1	1	2
*-ež	–	–	1	1
*-гъ	3	2	2	1

*-r-	4	4	2	3
*-sъ	4	5	2	3
*-ch-	4	4	4	3
*-t-	4	4	4	7
*-l-	2	4	5	2
*-m-	2	3	2	4

	ószláv	orosz	szerb	szlovák
1.	-ие (97)	-ие (120)	-ије (46)	-ije (63)
2.	-тъ, -стъ (13)	-ость (20)	-ство, -ина (12)	-ost' (26)
3.	-ѣство, -ѣстъ (10)	-ство (16)	-ост, -т, -ст (10)	-stvo (19)
4.	-ина (9)	-ина (11)	-ак (8)	-ok, -ka (15)
5.	-н (6)	-тъ, -стъ (9)	-оба, -н-, -л- (5)	-ina (14)
6.	-тва, -нъ, -снъ, - знъ, -да, -зда (5)	-н (6)	-тва, -к-, -х-, -т- (4)	-oba (10)
7.	-р-, -с-, -х-, -т- (4)	-с- (5)	-да, -нъ, -снъ, -знъ, -ај (3)	-t', -st' (8)
8.	-ръ (3)	-да, -тва, -нъ, -снъ, -знъ, -ок, -р-, -х-, -т-, -л- (4)	-до, -иња, -р-, -с-, -м-, -р- (2)	-t (7)
9.	-оба, -ан, -ѣни, -к-, -т-, -м- (2)	-ай, -к-, -м- (3)	-ота, -еж (1)	-da, -zda (5)
10.	-до, -ѣкъ (1)	-оба, -до, -изна, -ыня, -р (2)	-изна (0)	-ň, -sň, -zň; -n-, -m- (4)
11.	-изна, -ота, -еж (0)	-ота (1)		-s, -r-, -h- (3)
12.		-еж (0)		-ota, -l- (2)
13.				-do, -tva, -aj, -ež, -r, -k- (1)
14.				-izna (0)

Vegyük a nyolcas előfordulási számot vízvázlatnak. A legalább nyolc különböző lexémában szereplő képzők gyakorisági sorrendben a következők:

ószláv: -ие; -тъ/-стъ; -ѣство; -ѣстъ; -ина

orosz: -ие; -ость; -ство; -ина; -тъ, -стъ

szerb: -ије; -ина; -ство; -ост; -т, -ст; -ак

szlovák: -ije; -ost'; -stvo; -ok; -ka; -ina; -oba; -t', -st'

Mint látjuk, a produktív képzők közül mind a négy nyelvben az *-ije* bizonyult a leggyakoribbnak. A szerb és a szlovák nyelvű szövegben azonban – az oroszhoz és az ószlávhoz képest – meglepően kevés főnév található ezzel a formánssal. A szerb-

ben és a szlovákban nincsen *-stviye* képzőbokr sem. Ez talán a nyelvi gazdaságosságra való törekvés megnyilvánulása.

A *-stvo* és az *-ost'* képzők mind a négy nyelvben egymáshoz igen közeli értékeket mutatnak, gyakoriságukat tekintve a második és harmadik helyen állnak. Az ó-szláv oszlopban az oroszhoz és a szlovákhoz képest kevés van belőlük, viszont tekinthető helyet foglal el a *-t'*, *-st'* képző, ami egyedül itt előzi meg a fentebb említett *-ost'* és *-stvo* formánsokat.

Az *-ina* a szerb szövegben a többi képzőhöz viszonyítva elég gyakori, a másik három nyelvben nem annyira számottevő a produktív képzők között.

A kései ószláv *-ькѣ* formáns megfelelőivel képzett főnevek száma a szerbben (8) és a szlovákban (15) jóval magasabb, mint az oroszban (4) vagy az ószlávban (1).

Feltűnően sok *-oba* képzős főnév található a szlovák nyelvű anyagban, és a szerbben sem elhanyagolható a számuk, viszont az ószlávban és az oroszban mindössze kettő ilyen főnév fordul elő.

A többi képző már nem tekinthető produktívának. A ma élő szláv nyelvekben valójában a *-t*, *-st'* formánsok sem azok, mint ahogy a *-n'*, *-sn'*, *-zn'* sem, ennek ellenére azonban igen sok ilyen főnév – az *-i*- tövűek zöme – maradt fenn és használatos a mai napig. A lentebb látható formánsokkal képzett főnevek száma mind a négy szövegben elhanyagolható, sőt annyira kevés, hogy nem vonhatók le következtetések ez alapján. Ezek holt képzők az oroszban, a szerbben és a szlovákban:

ószláv: *-тъа, -нѣ/-снѣ/-знь, -да, -рѣ, -ба, -ан, -ѣини, -до, -ѣкѣ*

-н-, -р-, -с-, -х-, -т-, -к-, -т-, -м-

orosz: *-да, -тва, -нѣ/-снѣ/-знь, -ок, -ай, -оба, -до, -изна, -ыня, -р, -ота*

-н-, -с-, -р-, -х-, -т-, -л-, -к-, -м-

szerb: *-оба, -тва, -да, -нѣ/-снѣ/-знь, -ај, -до, -иња, -р, -ота, -еж*

-н-, -л-, -к-, -х-, -т-, -с-, -м-, -р-

szlovák: *-da, -zda, -ň/-sň/-zň; -ota, -do, -tva, -aj, -ež, -r*

-t-, -n-, -m-, -s-, -r-, -h-, -l-, -k-

Végezetül azt a következtetést vonhatjuk le a megvizsgált anyag alapján, hogy az oroszban van leginkább jelölve az elvont jelentésű főnevek elvont volta az *-ue*, *-остъ* és *-ство* képzőknek köszönhetően, a szerbben pedig a legkevésbé: ebben a szövegben található a legkevésbé jelölt absztrakt főnév. Talán ez azzal is magyarázható, hogy Vuk Karadžić a nép számára érthető, egyszerű nyelvre fordította a Bibliát, és ennek megfelelően újította meg a szerb nyelvet.

Törvényszerű, hogy a testesebb képzők mindegyik nyelvben produktívabbak, és a kevésbé testes formánsok az idő során kevésbé produktívák, majd holtá válnak.

Láthatjuk, hogy – mint azt korábbi, a személyt jelölő képzett főnevek felmérésére irányuló munkánk eredménye is hozta (Személyt jelölő főnevek négy szláv evangéliumban. In: *Ortodox kereszténység és kultúra. Emlékkonferencia a Millenium és a kereszténység 2000. éves évfordulója tiszteletére*. Jubileumok Sorozat 2/III. Szombathely, 2000.) – a szlovák és a szerb nyelvű szöveg feldolgozásának eredményei több hasonlóságot is mutatnak:

- 1) az oroszhoz és az ószlávhoz képest lényegesen kevesebb az *-ije* ill. *-ue* formánssal ellátott képzők száma,
- 2) viszonylag gyakori a *-ba* illetve *-ба* formáns,
- 3) viszonylag gyakori az *-ok* illetve *-ак* formáns,

- 4) az -ež képző a szerb és a szlovák szövegben fordul elő,
- 5) az ószláv -ѣстѣне képzőnek nincs megfelelője.

Mindez magyarázható egyrészt azzal, hogy egy időben a nyugati szlávok ősei valamint a szerb, horvát, szlovén törzsek huzamosabb ideig együtt éltek, másrészt az-
 zal, hogy földrajzilag mindkét nép a Kárpát-medencében illetve annak a karéján él, és
 történelmi szempontból is azonos régióba tartozik, végül magyarázható véletlenszerű,
 párhuzamos fejlődéssel is. Mindez alaposabb, mélyrehatóbb kutatómunkát igényel,
 amelyre a jövőben kísérletet is teszünk.

Felhasznált irodalom

- Балалыкина, Э. А. – Николаев, Г. А. 1985, *Русское словообразование*. Издатель-
 ство Казанского университета.
- Граматика 1993 – *Граматика на старобългарския език. Фонетика, морфология,
 синтаксис*. София: Издателство на Българската академия на науките.
- Селищев, А. М. 1952, *Старославянский язык*. ч. II. Москва: Государственное у-
 чечно-педагогическое издательство министерства просвещения РСФСР.
- Цейтлин, Р. М. 1977, *Лексика старославянского языка*. Москва: Наука.
- Birnbaum, H. – Schaeken, J. 1997, *Das altkirchenslawische Wort. Bildung – Bedeu-
 tung – Herleitung*. München: Verlag Otto Sagner.
- Kiparsky, V. 1975, *Russische historische Grammatik III. Entwicklung des Wort-
 schatzes*. Heidelberg.